

کلیات حقوق تجارت

نسبت بشر کتهای سهامی محدود

۴ - بوسیله فته طلب (سفته) .

فصل هشتم

اسناد قرضه رهنی

شرکت ممکن است علاوه از استقراض بطرق عادی از قبیل فته طلب (سفته) و غیره بطرق دیگری نیز در صد استقراض بر آید . بدین معنی که کلیه دارائی خود اعم از منقول و غیر منقول را در مقابل مبلغ معینی برهن گزارده اوراق قرضه رهنی انتشار میدهد . گاهی نیز عین معلومی از قبیل کارخانه و ماشین آلات و ابنیه و عمارات و غیره را نزد بانگها و مؤسسات امانت داری بودیه گزارده و باستناد تصدیق و دیمه مزبور اوراق قرضه که موسوم باوراق رهنی وثیقه است انتشار میدهد . علت این اقدام آنست که چون مال مرهون مطابق مقررات ماده ۷۷۲ قانون مدنی باید بقبض مرتهن یا کسی که بین طرفین معین میگردد داده شود و شرکت در موقع انتشار اوراق قرضه رهنی باید با هر یک از مرتهین عقد علیحده مطابق ماده ۷۷۱ قانون مدنی منعقد سازد و از طرفی تقسیم ابنیه و عمارات و کارخانجات و ماشین آلات برای هر شرکتهی در موقع عقد رهنی مشکل بلکه غیرممکن است بنابراین برای جلوگیری از اینگونه اشکالات هر شرکتهی بدو عین معلومی را از قبیل ابنیه و عمارات و ماشین آلات را نزد شرکت یا بانک یا مؤسسه امانت داری دیگری برهن گزارده و بعد باستناد عقد مزبور اوراق قرضه رهنی وثیقه انتشار میدهد و در حقیقت بانک یا مؤسسه امانت داری را بعنوان شخصیکه بین طرفین برای قبض مال مرهون باید معین گردد انتخاب مینماید .

اوراق قرضه رهنی نیز مثل سهام ممکن است بانام یا بی نام باشد .

اینطور نتیجه می توان گرفت که حق استقراض شرکت تابع مقررات اساسنامه بوده و مدیران در حدود اختیارات اعطائی حق استقراض خواهند داشت و البته مسلم است اگر مدیران وجهی را بنام خود استقراض نموده ولو آنکه وجوه مزبور بصرف حوائج شرکت برسد و یا آنکه خارج از حدود مقررات اساسنامه استقراض نمایند شخصاً در مقابل طلبکاران مسئول بوده و شرکت تا حدود مقررات اساسنامه مسئول شناخته خواهد شد .

هر گاه در اساسنامه حق استقراض یا رهن بمعنی اعم استعمال شده باشد شرکت میتواند باعتبار سرمایه مطالبه نشده قرض نماید ولی اگر در اساسنامه قید شده باشد رهن فقط در مقابل اموال شرکت و باعتبار آن باید صورت بگیرد در این صورت باعتبار سرمایه مطالبه نشده نمیتوان استقراض نمود زیرا سرمایه مطالبه نشده بطوریکه قبلاً ذکر شد جزو اموال و دارائی شرکت نبوده و حتی آنرا دین نمیتوان دانست .

شرکت بیکى از طرفی ذیل ممکن است استقراض نماید :-

- ۱ - بوسیله رهن با قید قیمت و نوع اموال غیر منقول از قبیل ابنیه و عمارات و کارخانجات و ماشین آلات و املاک استیجاری . ولی در این مورد نوع رهن با قید مبلغ رهن و فرع و مدت و اموالیکه برهن گزارده میشود باید در دفتر رهن شرکت ثبت برسد . دفتر مزبور مشتمل بر اسم و آدرس مرتهن و شماره ترتیبی سند رهن و مشخصات مالی که برهن گزارده شده بوده و شرح آن در فصول آتیبه داده خواهد شد .
- ۲ - بوسیله رهن اموال منقول و مال التجاره و نظایر آن .
- ۳ - بوسیله اسناد قرضه عادی بدون وثیقه .

اسناد قرضه رهنی با نام

این قسم سند قرضه رهنی نیز مثل اوراق سهام باید مشتمل بر عنوان شرکت و شماره سند و مبلغ قرضه و نام مرتهن باشد و مضمون آن از این قرار است :

شرکت سهامی ۰۰۰۰ محدود

شماره سند قرضه رهنی مبلغ ۰۰۰۰ ریال
(۱) شرکت سهامی ۰۰۰ محدود که ذیلا شرکت نامیده میشود تعهد مینماید که در تاریخ ۱۳۰۰۰ و یا بنا باخطار شرکت در هر موقع دیگری قبل از آن و یا در مواقعی که مطابق شرایط مندرجه در پشت این ورقه وجه سند رهنی قابل پرداخت گردد مبلغ ۰۰۰۰۰ ریال در وجه ۰۰۰۰ یا نماینده یا قائم مقام قانونی او تأدیه نماید .

(۲) شرکت تعهد مینماید که بدارنده وقت این ورقه فرعی از قرار صدی ۰۰۰۰۰ در سال در دو قسط تأدیه نماید .

قسط اول در تاریخ ۱۳۰۰۰ و قسط دوم در تاریخ ۱۳۰۰۰ قابل تأدیه بوده و منافع هر قسط در اول قسط بعد پرداخته خواهد شد .

(۳) شرکت کلیه اموال غیر منقول خود را از هر نوع که بوده و هر کجا که باشد و همچنین کلیه دارائی منقول فعلی خود یا آنچه را که بعداً تحصیل نماید ضامن تأدیه اصل و فرع مبلغ فوق مینماید .

(۴) این سند مطابق شرایط و مقررات مندرجه در پشت ورقه صادر و اعتبار شرایط مزبور مثل اعتبار متن سند خواهد بود .

در تاریخ ۰۰۰۰ در ۰۰۰۰ صادر گردید .
محل امضاء مدیر شرکت - محل امضاء رئیس دبیرخانه
محل مهر شرکت سهامی ۰۰۰ محدود

شرایط و مقررات مندرجه پشت سند

(۱) این سند قرضه در ردیف اسناد قرضه است که جمع کل آن ۰۰۰۰ ریال و از طرف این شرکت انتشار یافته است . کلیه و هر یک از اسناد قرضه فوق از حیث

حق رهن بر اموال شرکت متساوی بوده و هیچیک حق اولویت یا اقدمیت بر سایر اوراق قرضه این ردیف نداشته و حق رهن مزبور مطابق مقررات مواد ۷۷۴ و ۷۸۴ قانون مدنی تضمین ثابت و متحرك بوده و شرکت حق انتشار اوراق قرضه که نسبت باین اوراق حق اولویت یا تقدم بر اموال شرکت داشته باشند نخواهد داشت .

(۲) برای این منظور دفتر قرضه رهنی در اداره مرکزی شرکت باز بوده و اسامی و آدرس و مشخصات مرتهن و مال مرهون و سایر شرایط مربوطه برهن در آن ثبت شده است . دفتر مزبور در ساعات اداری شرکت برای معاینه مرتهن یا نماینده قانونی او باز خواهد بود .

(۳) شرکت فقط شخص مرتهن یا نماینده قانونی او را برای استفاده از اصل و منافع سند رهنی و حقوق مترتبه بدان برسمیت خواهد شناخت . هرگونه اخطار مرتهن دایر بتودیع یا امانت گذاردن اصل سند یا واگذار نمودن منافع آن بشخص دیگری جز در موارد مندرجه در شرط چهارم قابل ترتیب اثر قانونی نخواهد بود .

(۴) در این ماده باید نام بانگهای وام و مؤسساتی را که شرکت در موقع تودیع یا واگذار نمودن منافع آن از طرف مرتهن باقیبند آرائه رسید رسمی آنها قانوناً می پذیرد باید نوشته شود .

(۵) سند انتقال باید کتبی و مطابق مقررات جاریه کشور تنظیم و بامضای شخص انتقال دهنده یا قائم مقام قانونی او و بامضای شخص انتقال گیرنده رسیده باشد . سند انتقال باید بدفتر شرکت تسلیم گردیده و کلیه اسناد مثبتیه که مطابق قانون یا عرف در موارد مخصوصه لازم باشد بدفتر شرکت آرائه گردد . بعد از ثبت انتقال کلیه حقوق اعم از اصل مبلغ و منافع آن بعد از تاریخ آخرین فرعی که تأدیه گردیده به منتقل الیه تعلق خواهد یافت .

(۶) هیچگونه سند انتقالی در ظرف ده روز قبل از تاریخیکه بموجب این سند برای پرداخت منافع رهن معین

محکمه صادر شده باشد. در این صورت نیز مدیران باید مطابق

قسمت اخیر فقره فوق اقدام نمایند.

د - هرگاه شرکت اخطاریه رسمی دایر بانحلال
اختیاری شرکت صادر نموده باشد.

۱۱) منافع این سند بوسیله بانک یاد دفتر
شرکت پرداخته خواهد شد.

۱۲) یکماه قبل از تأدیة منافع این سند شرکت

باید بوسیله پست سفارشی یا عادی اخطاریه دایر باینکه

منافع مزبور بوسیله بانک یا در دفتر شرکت و اینکه در

چه روز و تساریخی تأدیة می شود به آدرس ثبت شده

دارنده سند ارسال دارد. در این صورت عدم مراجعه

یا تأخیر دارنده ورقه قرضه برای دریافت منافع نسبت

به مدت تأخیر قرعی بر مبلغ منافع تعلق نخواهد گرفت.

۱۳) ارسال اخطاریه وقتی معتبر شناخته میشود که

شرکت قبض پستخانه یا دفتر ارسال مراسلات خود دایر

بارسال اخطاریه را ارائه دهد.

۱۴) در هر موقعی که اصل سند بیکدی از طرق مقرر

در شرط ۱۰ قابل تأدیة گردد دارنده این ورقه یا نماینده

قانونی او میتواند برای دریافت اصل مبلغ و منافع آن

یا تحویل گرفتن اموال مرهون بدفتر شرکت مراجعه

نماید. در صورت تعیین نماینده باید دارای اختیارات

ذیل باشد:

الف - حق تحویل گرفتن یا تسلیم کلیه یا هر یک

از اموالی که بموجب این سند تضمین و مورد رهن قرار

گرفته است.

ب - حق تبدیل عین اموال مورد تضمین بوضعی

یادینی دیگر

ج - فروش هر یک از اموال مورد رهن باحق نسبی

دارنده ورقه رهنی بر کلیه یا قسمتی در اعیان مرهونه.

د - حق صلح و مصالحه اصل و منافع سند قرضه.

۱۵) دارنده این ورقه از کلیه حقوق و مزایای

مدرجه در قرار داد مورخه که بین این شرکت

گردیده در دفتر شرکت ثبت نخواهد رسید.

۷) نسبت بدارندگان سند رهنی مشترك اصل و

فرع بحساب مشترك دارندگان آن جمعا منظور گردیده

و حق تقدم برای هیچیک از آنها در دفتر شرکت مراعات

نخواهد گردید ولی در هر موقعی اشخاص مزبور باید یکدیگر

را از بین خود برای دریافت اصل یا منافع آن تعیین و مطابق

مقررات بدفتر شرکت معرفی نمایند.

۸) معاملات جاری و عادی یا تجارنی شرکت با

دارنده این ورقه رهنی مؤثر در اصل و منافع آن نبوده

و در موقع اخلام پرداخت منافع یا اصل آن امور

مزبور داخل در دین دارنده این ورقه بشرکت یا بالعکس

شناخته نخواهد شد.

۹) شرکت در هر موقعی بعد از انتشار این ورقه

باستناد ماده ۲۲۱ قانون تجارت میتواند بدارنده سند

بوسیله مجاری قانونی اخطار نماید که برای دریافت

اصل مبلغ و منافع آن بدفتر شرکت مراجعه نماید.

موعد پرداخت اصل و منافع یکماه بعد از انتشار اخطاریه

محسوب خواهد شد.

۱۰) در موارد ذیل اصل و منافع سند حال و قابل

تأدیة خواهد گردید:

الف - هرگاه سه ماه تمام بعد از تساریخی که

برای تأدیة منافع مقرر گردیده منافع مزبور تأدیة نگردد

دارنده سند قرضه بعد از انقضاء سه ماه مزبور در خلال

مدتی که فرع مذکور پرداخته نشده میتواند بوسیله

اخطاریه رسمی مطالبه اصل و منافع آنرا بنماید.

ب - هرگاه اجرائیه نسبت بکلیه یا قسمتی از

اموال مورد رهن صادر و برؤیت مدیران شرکت

رسیده باشد.

در این صورت مدیران شرکت مکلفند در ظرف ده

روز بعد از رؤیت ورقه اجرائیه صاحبان اوراق قرضه را

برای پرداخت اصل و منافع یا تقسیم اموال یا اتخاذ تصمیمات

دیگری دعوت نمایند.

ج - هرگاه حکمی دایر بانحلال شرکت از طرف

و شرکت امانت داری منعقد گردیده حق استفاده خواهد داشت .

هرگاه مدت شرکت معین باشد شرکت نمیتواند مدت رهن را اضافه بر مدت شرکت تعیین نماید مگر شرکتی برای مدت ۱۵ سال تشکیل گردیده و در سال دوازدهم اسناد قرضه رهنی برای مدت ۵ سال انتشار دهد مدت پنج سال معتبر نبوده بلکه مدت سه سال آن اعتبار خواهد داشت و هرگاه سند رهنی بدین طریق انتشار یابد هر شخص ذی نفعی میتواند بوسیله محاکم تقاضای اصلاح آنرا بنماید .

معه و داز تساوی حقرق که در شرط اول قید گردیده آنست که اوراق قرضه از هر حیث با هم متساوی خواهند بود ولی هرگاه يك يا چند فقره از آنها از حیث مشخصات و ممیزات با سایر اوراق قرضه تفاوت داشته باشند هر کدام که تاریخ آنها مقدم باشد حق تقدم بر سایر اوراقیکه بعد از آن انتشار یافته و از حیث مشخصات و اموال مرهونه با آنها تفاوت داشته باشد خواهند داشت .

مقصود از تضمین متحرك آنست که عین مال مرهون ثابت نباشد از قبیل مال التجاره و نظایر آن ولی هرگاه در یکی از موارد مندرجه در شرط دهم وجه رهن لازم گردد مال مورد رهن یا تضمین متحرك اطلاق بر اموالی پیدا خواهد نمود که در تاریخ لزوم متعلق به شرکت بوده است .

تضمین متحرك را وقتی متحرك میتوان دانست که دارای شرایط ذیل باشد:

(۱) حق رهن بر يك نوع دارائی خاصی اعم از دارائی موجود یا آنچه که در آتی به تحصیل شود موجود باشد . بعبارت دیگر نوع مال دارای عین معین باشد .

(۲) دارائی مزبور در خلال عملیات تجارتهی ثابت نمانده و متغیر باشد و بعبارت دیگر قابل نقل و انتقال باشد

(۳) ناموقمی که اقدامات قضائی برای استرداد وجه

اصل سند بعل نیامده اموال مزبور بلا معارض در دست شرکت باشد .

باید دانست منافع شرکت را ولو آنکه حصول آن مسلم باشد نمیتوان مورد رهن قرار داد زیرا مواد ۷۷۳ و ۷۷۴ قانون مدنی بطریق ذیل مقرر میدارد :

ماده ۷۷۳ - هر مالیکه قابل نقل و انتقال قانونی نیست نمیتواند مورد رهن واقع شود .

ماده ۷۷۴ - مال مرهون باید عین معین باشد و رهن دین و منفعت باطل است .

بنا بر مراتب فوق مسلم است مال مورد رهن باید دارای عین معینی بوده باشد اعم از اینکه جزء دارائی ثابت یا متحرك باشد، بعبارت دیگر مال مورد رهن باید عینی باشد نه دینی .

مقصود از شرط دهم آنست که در صورت تأخیر در پرداخت اصل یا منافع حق مرتهن که حق عینی است محفوظ مانده و تبدیل بحق دینی نشود .

مقصود از شرط چهاردهم آنست که دارنده ورقه بدون آنکه مجبور باشد از مجاری قانونی در صد احقاق حق خود برآید بتواند شخصاً یا بتوسط نماینده قانونی حق خود را دریافت دارد .

مقصود از شرط پانزدهم آنست که شرکتهاییکه بموجب قرارداد منعقد با بانکها یا مؤسسات امانت داری اوراق قرضه رهنی انتشار میدهند شرکت رهن در ضمن قرار داد تعهد مینمایند چنانچه خطری یا بیم ضرری برای دارندگان اوراق قرضه رهنی پیش آمد کند دارنده ورقه قرضه رهنی یا شرکت امانت داری حق داشته باشند که برای حفظ منافع صاحبان حقوق اقدامات لازمه بعمل آورند و در حقیقت اموری را که مؤسسات مزبور عهده دار میشوند نظیر وظایف مدیران تصفیه میباشد با این تفاوت که مدیران تصفیه در موقع انحلال شرکتهای در تحت نظر محکمه تعیین شده اقدام مینمایند .